

آموزش به کمک سخنرانی

شناخته شده ترین روش آموزشی در سراسر جهان سخنرانی است

روش آموزش (تدریس) به کمک سخنرانی : به آن دسته از فعالیت های کلاسی معلم گفته می شود که برای گروه انجام می گیرد و عمدتاً جنبه کلامی دارد معلم محتوای درس را سازمان می دهد و در اختیار دانش آموزان می گذارد و می کوشد تا آنان را نسبت به یادگیری برانگیزاند

نکته نام دیگر سخنرانی ارائه (نمودن) است به روش سخنرانی نامهای دیگری همچون تدریس نمایشی و یادگیری دریافتی نیز داده شد

روش سخنرانی را روش ارائه یا روش نمودن گویند تدریس نمایشی ، یادگیری دریافتی نیز نام نهادند یکی از تدابیر مؤثر یا تکنیک در ارائه و توضیح دادن مطالب در روش سخنرانی قاعده - مثال - قاعده است

قاعده - مثال - قاعده: ابتدا یک قاعده یا اصلی را بیان می کند سپس مثالی برای توضیح آن می آورند سپس بیان مجدد قاعده یا اصل گفته شده اما با عبارت پردازی متفاوت بیان می کند سپس از مطالب نتیجه گیری می نماید مثال:

تقویت باعث نیرومندی رفتار می شود (قاعده) بلد باشید ستاره می گیرید (مثال) تقویت باعث فراوانی رفتار می گردد (قاعده)

یکی از تدابیر بسیار مؤثر در روش سخنرانی برای آماده کردن یادگیرنده استفاده از پیش سازمان دهنده ها است

در روش سخنرانی جهت فهم بهتر مطالب و برای توضیح بیشتر از دو ابزار استفاده می گردد شامل :

(۱) حلقه های توضیحی (۲) مثال

حلقه های توضیحی : واژه های توضیحی هستند آن دسته از حروف اضافه و ربط ، که شامل نتایج ، علل ، معانی و مقاصد می باشند مانند زیرا ، اگر پس ، از آن جا که ، بنابراین ، در نتیجه و به این منظور

ابزار مثال : معلم مطلبی را توضیح می دهد سپس مثال می آورد مفهوم پرندگان را توضیح ویژگی های آنها را بیان می کند سپس کبوتر را مثال می زند

روشنی بیان : معلم برای بیان مفاهیم از زبانی ساده ،مستقیم و سازمان یافته استفاده می کند

روشنی بیان: چیزی است که شاگردان به آن می رسند نه چیزی که معلم انجام می دهد

ابهام بیان: بعضی کلمات در شنونده این احساس را ایجاد می کنند که گوینده از موضوع مطمئن نیست

مجموعه کلماتی که معلم هنگام توضیح دادن مطالب به کار می برد به **واژگان ابهام** شهرت دارند

نکته بالا بودن سطح دانش معلم با روشنی بیان رابطه مستقیم و پایین بودن سطح دانش معلم با ابهام در کلام رابطه مستقیم دارد

هرچه معلم بر مطالب تسلط بیشتر اطلاعات جامع تری داشته باشد از بیان روشن تر و قابل فهم تر درغیراین صورت مبهم تر و غیر قابل فهم تر خواهد بود

ابهام بیان اشاره دارد به (۱) کم اطلاعی معلم (۲) ناتوان در به یاد آوردن کلمات یا عبارات (۳) اضطراب

عبارات و کلمات مبهم شامل: (۱) واقعاً اصلاً تقریباً حدوداً معمولاً خیلی بسیار به طوری که، شاید همان طور که گفتیم ، همان طور که می دانید ، به نحوی، به نوعی، به عرض شما برسانم ، عرض کنم خدمت شما

(۲) **مازهای کلامی :** شروع اشتباه ، مکث کردن هنگام صحبت ، تکرار واژه های زائد ، درهم پیچیدن کلمات

(۳) **رفتار مبهم مثل ناپیوستگی** عبارت است از بی نظمی در گذر از یک کلمه به مطلب دیگر .

ناپیوستگی معمولاً شامل انحراف از موضوع اصلی ، بیان جملات معترضه ی نامربوط ، ارائه اطلاعات مربوط و نامناسب

انواع توضیح :

الف) توضیح تفسیری : در پاسخ به سوال چه ؟ چه نوع ؟ به معنی اصلی یک اصطلاح یا عبارت اشاره دارد (رمان چه نوع داستانی است)

ب) توضیح توصیفی: در پاسخ به سوال چگونه ؟ به فرایندها و ساختارها و شیوه های اجرایی اشاره دارد (اسید سولفوریک چگونه ساخته می شود)

ج) توضیح تحلیلی در پاسخ به سؤال چرا ؟ به اصل ها ترمیم ها انگیزه ها و ارزش ها اشاره دارد به علت ومعلولی اشاره دارد (چرا لامپ می سوزد؟)

نکته در یک سخنرانی معلم یا سخنران ممکن است هر سه نوع توضیح استفاده نماید مثلاً در توضیح این که چگونه لایحه به قانون تبدیل می‌شود در اینجا جریان یا فرایند فکر (توضیح توصیفی) -- دلایل مربوط به آن (توضیح تحلیلی) و تعدادی اصطلاح قانون گذاری توضیح می‌دهند (توضیح تفسیری)

فنون آموزش به روش سخنرانی:

(۱) بیان هدف‌های آموزشی (۲) استفاده از پیش سازمان دهنده‌ها (۳) ایراد سخنرانی

(۴) توضیح دادن : ویژگی مهم آموزش با روش سخنرانی توضیح دادن است که توضیح گامی فراتر از ارائه‌ی صرف دانش است بلکه به بیان علت رویدادها ، بیان روابط میان مفاهیم و توصیف و تشریح فرایندها می‌پردازد چرا هوا سرد است؟

(۵) شور و شوق و تحرک (۶) گرمی و شوخ طبعی (۷) پرسیدن سوال و واریسی مشکلات درک یادگیرندگان

(۸) یادداشت‌برداری: موجب فعال شدن دانش‌آموز همچنین برای رسیدن به بهتر فهمیدن است فراتر از گوش دادن محض است

نکته یادداشت‌برداری با یادگیری و نمرات آزمون‌های پیشرفت تحصیلی هم‌بستگی مثبت قابل ملاحظه‌ای دارد (۹) دادن تکلیف : تمرین‌های مستقلی که یک شاگرد در مدرسه انجام می‌دهد را تکلیف کلاسی یا کار نشست‌ه گویند

تمرین‌های مستقلی که شاگرد در خانه انجام می‌دهد تکلیف خانه یا تکلیف شب گویند

آرنندز: تکلیف خانه را زمان یادگیری گسترش یافته نامیده .

نکته تکلیف خانه برای شاگردان راهنمایی و دبیرستان اثربخش‌تر است و در سطح راهنمایی و دبیرستان تکلیف با پیشرفت تحصیلی هم‌بسته است

انواع تکلیف : الف تکالیف مربوط به مطالب آموزش داده‌شده در کلاس: شامل

(۱) مرور (۲) مرور ذهنی (۳) تمرین

ب) تکالیف مربوط به مطالب تازه شامل (۱) آماده شدن (۲) کسب تجربه

ج) تکالیف فراتر از یادگیری کلاسی کلاس گسترش دارند شامل

(۱) کاویدن (۲) کسب تجربه یادگیری (۳) بیانگری

کسب تجربه معلم تکالیفی می‌دهد که از آن‌ها به‌عنوان مبنایی برای آموزش بعدی استفاده می‌گردد مثال انجام مصاحبه با کهن‌سال‌ترین عضو خانواده

کاویدن : تکالیف کاویدن به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا بنا به علاقه‌ها و ترجیحات خود زمینه‌های متفاوت یک موضوع درسی را کندوکاو نمایند مثال یکی از کشورهای قاره مورد مطالعه را انتخاب کنید و یک بروشور تهیه و در آن مکان‌های مورد علاقه خود را مشخص کنید

کسب تجربه یادگیری: از این لحاظ که یک فعالیت باز است شبیه کاویدن است اما این نوع تکلیف از کاویدن جهت‌دار تر و محدودتر است و نتایج آن برای همه دانش‌آموزان یکسان است مثال از کودکان پیش‌دبستانی بخواهید در خانه به شمردن اشیاء موجود در منزل بپردازند

بیانگری: تکالیف مربوط به بیانگری به دانش‌آموزان فرصت خلاق بودن را می‌دهند تا اندیشه‌های تازه بیافرینند مثال درباره یکی از مسائل مدرسه یک انشاء بنویسید

روش آموزش مستقیم

آموزش مستقیم : یک شکل نظام‌مند از آموزش است برای اینکه دانش‌آموزان در دانش و مهارت مهارت تسلط یابند در آموزش مستقیم با کلمه تسلط زیاد سروکار داریم

آموزش مستقیم اثربخش‌ترین راهبرد آموزشی است که در دسترس معلم قرار دارد مانند یادگیری در حد تسلط – بلوم

نکته در سخنرانی و در آموزش مستقیم در هر دو از پیش سازمان دهنده‌ها استفاده می‌گردد

آموزش مستقیم یک آموزش اثربخش است که بر بالا بردن سطح یادگیری دانش‌آموزان تأکید دارد

این آموزش نام‌هایی همچون آموزش مستقیم، تدریس آشکار، تدریس فعال، تدریس تسلطی، آموزش برای یادگیری در حد تسلط، آموزش هدایت شده به‌وسیله‌ی معلم نام گرفته است

ویژگیهای آموزش مستقیم : (۱) معلم به‌طور فعال و مستقیم به همه دانش‌آموزان آموزش می‌دهد

۲) مطالب را سازمان‌دهی می‌کند نکات مهم را مشخص می‌نماید ۳) هدف‌ها به‌روشنی بیان می‌کند موضوعات اصلی و مشخص را در پایان درس خلاصه می‌نماید ۴) مطالب در گام‌های کوچک ارائه می‌کند

۵) مطالب از ساده به دشوار آموزش داده می‌شود

نکته آموزش مستقیم پیامد پژوهش‌های گسترده‌ای است که به پژوهش‌های فرایند - فراورده شهرت دارد

مراحل آموزش مستقیم: ۱) بیان هدف‌های آموزشی و جلب نظر دانش‌آموزان به آن‌ها

۲) مرور پیش‌نیازها ۳) ارائه مطالب جدید ۴) استفاده از تدابیر و ارسای یادگیری

۵) دادن تمرین مستقل ۶) سنجش عملکرد و دادن بازخورد ۷) دادن تمرین با فاصله و مرور کردن

امتیازات آموزش مستقیم: ۱) مدیریت کلاس کاملاً اثربخش و میزان رفتار مخرب دانش‌آموزان بسیار پایین است ۲) معلم بر آموزش خیلی تأکید می‌کند همه وقت کلاس به‌طور کامل صرف آموزش و یادگیری دانش‌آموزان می‌گردد

۲) معلم تضمین می‌کند دانش‌آموزان بیشتری را به پیشرفت یادگیری برساند از طریق: ۱) انتخاب دقیق تکالیف منظم مناسب ۲) ارائه روشن اطلاعات ۳) تشخیص مستمر

۴) ارائه کمک‌های مؤثر بر آموزش جبرانی

نکته یکی از هدف‌های عمده در آموزش مستقیم به حداکثر رساندن زمان یادگیری است که زمان یادگیری تحصیلی نیز گویند

نکته بهترین راه افزایش زمان یادگیری، ایجاد محیط مناسب و محیط کاملاً سازمان‌یافته مبنی بر یادگیری است

انواع روش‌های آموزش مستقیم: دسته الف روش‌های وابسته به پژوهش: روش‌هایی که از نتیجه پژوهش و عمدتاً از مشاهده رفتارهای کلاسی معلمان تعیین ویژگی‌های آموزشی معلمان که موفقیت‌آمیز بوده بدست آمده شامل ۱) تمرین اساسی ۲) تدریس آشکار ۳) تدریس فعال

دسته دوم روش‌های وابسته به نظریه یادگیری: روش‌هایی که مستقیماً از روان‌شناسی یادگیری مشتق شدند این روش‌ها و قوانین و اصولی را که نظریه‌های یادگیری استفاده از آن‌ها را به موفقیت‌آمیز می‌دانند به کار می‌بندند شامل (۱) تدریس تسلطی (۲) یادگیری ایستار

نکته روش یادگیری دیستار: از روان‌شناسی یادگیری رفتاری متأثر است پس بر تمرین و تقویت تأکید دارد دارد

روشهای یادگیری دیستار در سه اقدام مشترک‌اند شامل:

(۱) تعیین تکلیف (۲) واریسی عملکرد (۳) تقویت پاسخها

نکته روش آموزش یادگیری در حد تسلط به‌خاطر کاربرد وسیع از یک استقلال نسبی برخوردار است پژوهش‌ها در آموزش مستقیم نشان داده (الف) آموزش مستقیم به نیازهای شاگردان حساس است و آموزش خود را با ویژگی‌های شاگردان منطبق می‌کند (ب) نشان داد آموزش مستقیمی که وابسته به روان‌شناسی رفتاری است و در افزایش پیشرفت تحصیلی در ریاضیات پایه و خواندن موفقیت‌آمیز بوده

(ج) آموزش مستقیم مبتنی بر راهبردهای شناختی در بهبود کیفیت خواندن و فهمیدن مفید بوده

آموزش برای یادگیری در حد تسلط (تدریس تسلطی) متأثر از: جان کارول و بنجامین بلوم است طبق مدل یا الگوی آموزشی کارول دو نقطه یادگیری آموزشگاهی مبتنی بر زمان است کارول استعداد را مقدار زمانی می‌داند که شخص لازم دارد مطلبی را بیاموزد یا مهارتی را کسب کند

بنجامین بلوم، در یادگیری در حد تسلط: همه دانش‌آموزان می‌توانند همه‌ی آن‌چه در آموزشگاه به آنان آموزش داده می‌شود یاد بگیرند مشروط بر آن‌که وقت لازم برای یادگیری داده شود و هر زمانی که نیاز به کمکی داشتند به آنان کمک شود

بلوغ حد تسلط باید ملاکی باشد برای این‌که معلم اطمینان کند دانش‌آموز به سطح موردنظر یادگیری رسیده نیاز به ملاک یا معیاری داریم که آن را ملاک حد تسلط گویند ملاک حد تسلط، استاندارد است که شاگرد باید به آن برسد

حد تسلط: استاندارد‌ی که دانش آموز باید به آن برسد تا پذیرفته شود که در موضوع یا مهارت مورد نظر به حد چیرگی رسیده

مراحل آموزش برای یادگیری در حد تسلط :

(۱) تعیین هدفهای یادگیری (۲) تعیین رفتارهای ورودی و سنجش آغازین

(۳) تعیین حد تسلط : درست جواب دادن به درصد معینی از سوالات آزمونه‌های مختلف که در جریان آموزش و یا در پایان آموزش اجرا می شوند (مثلاً ۸۵ یا ۹۰درصد) مشخص می‌شود

(۴) تعیین واحدهای آموزش - یادگیری (۵) اجرای آموزش گروهی

(۶) اجرای ارزشیابی تکوینی و آموزش اصلاحی

نکته آنچه بیشتر از هر چیزی روش آموزشی یادگیری در حد تسلط از روش‌های دیگر متمایز می‌کند کاربرد این سنجش تکوینی ارزشیابی تکوینی است

سنجش تکوینی: مشتمل بر تعدادی سوالات دقیق مبتنی بر هدف‌های آموزش هر واحد آموزشی است که بعد از آموزش آن واحد و انجام فعالیت‌ها و تکالیف یادگیری از سوی یادگیرندگان اجرا می‌شود هدف سنجش تکوینی فراهم آوردن بازخورد از نتایج آموزش است

پس از این که معلم تمام واحدهای آموزشی آموزش داده و کل مطالب آموزش داده شد نوبت به اجرای ارزشیابی تراکمی یا سنجش تراکمی می‌رسند

نکته نتایج حاصل از این سنجش (۱) برای نمره دادن به دانش آموزان است

(۲) قضاوت درباره میزان اثربخشی طرح آموزشی معلم است

نکته فصل به فصل امتحان گرفتن (ارزشیابی تکوینی) --- در آخر کتاب و آخر دوره ارزیابی تراکمی

پژوهش‌ها نشان داده: (۱) آموزش در حد تسلط بر پیشرفت تحصیلی شاگردان به‌ویژه شاگردان ضعیف اثر مثبت دارد

۲) روش آموزش بر یادگیری در حد تسلط بر نگرش و علاقمندی دانش‌آموزان نسبت به موضوع درسی تأثیر مثبت دارد (خودپنداره مثبت، اعتماد به نفس)

اثر بخشی روش یادگیری در حد تسلط بستگی دارد به: ۱) نوع آزمون مورد استفاده برای سنجش

۲) طول مدت اجرای این روش آموزشی

امتیازات روش آموزش و یادگیری در حد تسلط

۱) تعداد زیادی از دانش‌آموزان را به حد تسلط ارتقا می‌دهد

۲) تا همه شاگردان یک موضوع را به خوبی یاد نگرفته‌اند موضوع تازه‌ای آموزش داده نمی‌شود

۳) مطالب و نکات مهم مورد تأکید قرار می‌گیرد

۴) دانش‌آموزان نیازمند کمک شناسایی و یاری می‌شوند

۵) وقتی دانش‌آموز بفهمد اگر بخواهد می‌تواند تا سطح بهترین شاگرد کلاس پیشرفت کند خودپنداره مثبت و اعتماد به نفسش بالا می‌رود

معایب روش یادگیری در حد تسلط :

۱) این روش برای موضوعات درسی که اجزای آن از توالی منطقی ندارند کارساز نیست

۲) ضعف اصلی این روش: مقدار زمان مورد نیاز است که به عبارتی وقت گیر است

۳) این روش به نفع یادگیرندگان ظریف و به ضرر یادگیرندگان قوی است (اثر رابین هودی)

روش‌های آموزش مستقیم به دو دسته: الف) توسط معلم ب) مستقل از معلم صورت می‌گیرد

آموزش مستقل از معلم مانند آموزش برنامه‌ای، آموزش بر خط، آموزش بر اساس کامپیوتر

آموزش برنامه‌ای: نوعی برنامه‌ی خودآموز که به‌طور انفرادی به وسیله دانش‌آموزان استفاده می‌شود که هر فرد با سرعت متناسب با توانایی خودش به یادگیری می‌پردازد

نکته آموزش برنامه‌ای همان یادگیری برنامه‌ای است

اصول آموزش برنامه‌ای :

۱) ارائه مطالب در گام‌ها و مراحل کوچک (قاب آموزشی)

۲) پاسخ‌دهی فعال

۳) تقویت فوری از راه دریافت بازخورد

۴) سرعت شخصی یادگیرنده در جریان یادگیری چرا که آموزش برنامه‌ای یک روش آموزش فردی است

آموزش برنامه‌ای شامل:

الف) **برنامه آموزش خطی:** قاب‌ها در یک خط مستقیم به دنبال هم قرار دارند همه یادگیرندگان همه‌ی قاب‌ها را مطالعه می‌کنند و به سوالات آن پاسخ می‌دهند در این برنامه یادگیرندگان قوی مطالب قاب‌ها را به سرعت می‌خوانند و پیش می‌رود اما یادگیرندگان ضعیف به وقت بیشتری نیاز دارند و کندتر پیش می‌روند

برنامه آموزش شاخه‌ای: در این برنامه نیز قاب‌های اصلی در یک خط مستقیم به دنبال هم قرار دارند و افزون بر آن از هر یک از قاب‌های اصلی یک یا چند قاب ترمیمی یا اصلاحی نیز انشعاب می‌یابد هدف از قاب‌های ترمیمی یا جبرانی این است که یادگیرنده با برخورداری از توضیحات و مثال‌های بیشتر نواقص یادگیری خود را جبران کند و به خوبی بیاموزد.

آموزش یادگیرنده محور

- آموزش یادگیرنده محور آموزش غیرمستقیم است وابسته به رویکرد سازنده گرایی است
- آموزش یادگیرنده -محور مکمل آموزش معلم - محور است پس لازم است معلمان بر روش و فنون هر دو نوع آموزش تسلط یابند.
- آموزش یادگیرنده -محور: یادگیرنده به کمک معلم مسئولیت درک و فهم امور را خودش به عهده می گیرد معلمان تجارب و اطلاعات را در اختیار دانش آموزان می گذارند و به آنان کمک می کنند تا خودشان به نتیجه گیری برسند
- ویژگی ها یا اصول مشترک روشهای آموزش یادگیرنده محور:
- ۱) در روش معلم - محور هدف ها دقیق اما در روش یادگیرنده -محور هدف ها کلی است
 - ۲) در یادگیرنده محور از مواد آموزشی بیشتر و متنوع تر استفاده می شود
 - ۳) وقتی که شاگردان محتاج کمک می شوند نقش معلم تسهیل کننده و هدایتگر است
 - ۴) به شاگردان وقت کافی داده می شود تا تکالیف یادگیری را انجام دهند و به ارزش آن پی ببرند
 - ۵) تفاوت ها فردی بیشتر شناخته و رعایت می شوند
 - ۶) جنبه های دموکراتیک و انعطاف پذیری آن ها بیشتر از معلم - محور است
- بنیاد نظری یادگیرنده محور به رویکرد سازنده گرایی یا سازندگی برمی گردد رویکرد سازنده گرایی بر نقش فعال یادگیرنده در درک و فهم و ساختن دانش تأکید دارد
- اصل اساسی در یادگیرنده محور: یادگیرندگان در مرکز فرایند آموزش و یادگیری قرار دارند (نتیجه گیری منطقی) هدایت یادگیرندگان توسط معلم است که یک کار منطقی است
- هر یادگیرنده ای دانشش را درون خودش می سازد پس درک هر دانش آموز منحصر به خودش است برای اینکه شاگردان به یک درک مشترک برسند تعامل لازم است

نکته درک عمیق حاصل یک شکفته شدن است این درک عمیق و شکفته شدن به یادگیرنده‌ی فعال و معلم ماهر نیاز دارد

نکته زیربنای آموزش یادگیرنده محور یادگیری اکتشافی و مشارکت گروهی است

مدافعان آموزش یادگیرنده محور ویگوتسکی، پیازه و جان دیویی هستند.

نکته جان دیویی بر حذف رقابت میان یادگیرندگان تأکید دارد پیازه بر همکاری میان یادگیرندگان و ویگوتسکی بر تعامل اجتماعی تأکید داشت

آموزش به کمک بحث گروهی : موقعیتی فراهم می‌کنیم که در آن یادگیرندگان با هم یا یادگیرندگان با معلم به گفتگو می‌پردازند اطلاعات و عقاید با هم مبادله مبادله می‌کنند یا به کمک هم به حل مسئله می‌پردازند

فواید بحث گروهی: بحث گروهی روشی است برای تحریک اندیشیدن، به چالش کشیدن نگرش‌ها و باورها پرورش مهارت‌های میان فردی، گوش دادن به صحبت‌های دیگران، تحمل عقاید مخالف با عقیده خود، شنیدن، رعایت حق آزادی افراد دیگر، واری انتقادی، درک و فهم نگرش‌ها، ارزشیابی خود و دیگران است

وولفک به روش بحث گروهی نام گفتگوی آموزشی داده

روش های بحث گروهی به دو شکل است: **بحث تمامی کلاس** **بحث گروه‌های کوچک**

مراحل آموزش روش بحث گروهی تمامی کلاس:

(۱) **انتخاب موضوع** شامل الف (موضوعات مورد توافق همگان باشد

ب) موضوعات بحث‌برانگیز : موضوعات علوم طبیعی موضوعات علوم سخت هستند از نوع موضوعات مورد توافق همگان هستند (آب در صد درجه می‌جوشد) موضوعات علوم انسانی موضوعات علوم نرم هستند از نوع موضوعات بحث‌برانگیز است (تقویت موجب نیرومندی رفتار می‌گردد)

نکته موضوعات بحث‌برانگیز برای بحث کلاسی مناسب ترند و موضوعات توافقی برای تدریس و روش سخنرانی مناسب‌ترند

(۲) **یافتن زمینه مشترک برای بحث:**

۳) بیان هدف‌های آموزشی و محدوده زمانی: بیان هدف‌ها از اقدامات مهم معلم است که باعث می‌شود جریان

بحث به نتیجه‌گیری سوق یابد که از به هدر رفتن نیروی افراد و بی‌نتیجه ماندن بحث جلوگیری می‌کند تعیین محدوده زمانی نیز به شکل‌گیری بحث و به نتیجه رسیدن به موقع آن کمک می‌کند

۴) ترتیب دادن چگونگی نشستن افراد در جلسه بحث گروهی : اعضا دایره شکل می‌نشینند تا تماس چشمی میان اعضا مقدور شود

۵) هدایت جریان بحث: نقش معلم در بحث گروهی باید به حداقل کاهش یابد تا دانش‌آموزان فعال شوند بیشترین نقش معلم ریاست جلسه و نوبت‌دهی به افراد است و نظم جلسه را حفظ می‌کند معلم هدایت‌کننده بحث است

از فواید موضوعات بحث‌برانگیز: ۱) سطح علاقه و میزان مشارکت یادگیرندگان را در فعالیتهای گروهی افزایش می‌دهد

۲) نیاز شاگردان به مقابله با نظرات مخالف را برآورده می‌سازد

۳) سطح درک و فهم شاگردان از منطق اطلاعات و موقعیت خود را بالا می‌برد

بحث گروه‌های کوچک: دانش‌آموزان به گروه‌های چهار تا شش نفره تقسیم می‌شوند گروه‌ها مستقل از معلم کار می‌کنند (معلم در گروه‌ها حضور ندارد)

نکته این گروه‌ها چون مستقل از معلم اند برای دانش‌آموزان خردسال مفید نیست برای دانش‌آموزان کلاس چهارم به بالا مفید است

سؤال روش بحث تمامی کلاس یا بحث گروه‌های کوچک کدام ارجحیت دارد ؟ بحث گروه‌های کوچک زیرا امکان مشارکت بیشتر اعضا را فراهم می‌سازد

محاسن شماره یک روش بحث گروهی:

۱) واریسی اندیشه‌ها ، مرور اطلاعات ، حل مسئله ، بهبود مهارت‌های کلامی یا شفاهی،

۲) گسترش حافظه درازمدت افزایش انگیزش ، تغییر نگرش ، تفکر سطح بالا ، استدلال اخلاقی، نیازهای اجتماعی و روانی شاگردان را به بهترین وجه برطرف می‌کند

روش درس پس دادن : معلم از دانش آموزان سوال می پرسد یک دانش آموز یا چند دانش آموز جواب می دهند (درواقع امتحان کردن آموخته های قبلی دانش آموزان است)

نکته درس پس دادن = پرسش - پاسخ - پرسش است

وولفک روش درس پس دادن (پرسش - پاسخ - پرسش) را پرسش - پاسخ - واکنش نامیده .

پرسش - پاسخ - واکنش: معلم موضوعی را سوال کرده دانش آموز پاسخ می دهد سپس معلم نسبت به آن پاسخ واکنشی نشان می دهد این واکنش می تواند تحسین و اصلاح و راهنمایی باشد یا می تواند گسترش پاسخ دانش آموز باشد

جدول مقایسه روش بحث گروهی با درس پس دادن جدول را بگذارم

محاسن شماره ی دو بحث گروهی: مستقیماً درگیر یادگیری می شود، فرصت شرکت در فعالیت ها را به او می دهد، می تواند به روشنی نظرات خود را بیان کند، اندیشه ها را توجیه و اندیشه ها را امتحان کند، نظرات مخالف را تحمل کند، علایق شخصی خود را دنبال نمایند، با پذیرفتن نقش رهبری قبول مسئولیت کنند،

انتقاد از بحث گروهی: ۱) اگر دانش آموزان آمادگی نداشته باشند برای بحث یا موضوع قابل فهم نباشد بحث موفقیت چندانی نخواهد داشت

۲) بحث در گروه های بزرگ فقط دو سه نفر شرکت می کنند بقیه در کنار و حاشیه هستند

در پژوهشی روش سخنرانی و روش بحث گروهی را با توجه به سه ملاک : آزمون اطلاعات واقعی ، اندازه های یاد داری و تفکر سطح بالا و اندازه های نگرش و انگیزش باهم مقایسه کردند دریافتند در ملاک آزمون اطلاعات واقعی از ۲۱ مورد مقایسه در ۱۲ مورد روش سخنرانی برتری داشته و در ملاک یاد داری و تفکر سطح بالا تقریباً در تمام موارد برتری بحث گروهی بر سخنرانی نشان داده شد در ملاک انگیزش و اندازه های انگیزش و نگرش از ۹ مورد مقایسه ۷ مورد برتری بحث گروهی بر سخنرانی نشان داده شد.

در پژوهش دیگری دیده شد در یادگیری فوری اطلاعات واقعی با تفاوت هایی مشاهده نشد و فقط تعداد اندکی سخن روش سخنرانی بهتر از بحث گروهی دیدند اما در نگه داری مطالب یادگرفته شده در حافظه و برتری بحث گروهی بر سخنرانی دیده شد.

روش آموزش یادگیرنده محور شامل بحث گروهی ، درس پس دادن و روش اکتشافی است

یادگیری اکتشافی = یادگیری پژوهش‌گری = آموزش پژوهشگری

یادگیری اکتشافی رویکرد برونر : یادگیرندگان به تنهایی فعالیت می‌کنند تا اصول اساسی موضوع مورد یادگیری را کشف نمایند معلم مستقیماً موضوعات به شاگردان آموزش نمی‌دهد بلکه آنان را وادار می‌کند خودشان به کشف و ساختن دانش بپردازند

برونر: حل مسئله می‌تواند یادگیری اکتشافی باشد و از دسته آموزش یادگیرنده محور باشد

یادگیری اکتشافی: رویکردی به آموزش که از طریق آن یادگیرنده را تشویق می‌کنیم با محیط خود تعامل کند یعنی به کاوشگری دست‌کاری دست‌وپنجه نرم کردن با سؤالات و اختلاف‌نظرها و انجام آزمایش اقدام کند و در نتیجه به فهم موضوع خاص برسند برونر: ما به آموزش یک موضوع می‌پردازیم نه به این خاطر که کتابخانه‌ی کوچک زنده درباره موضوع تولید کنیم بلکه به این منظور که دانش‌آموزان را به تفکر واداریم تا موضوعات را آن‌گونه که تاریخ‌دان می‌بینند آنان ببینند

نکته برونر : دانستن یک فرآیند است نه یک فرآورده

نکته یادگیری اکتشافی یک روش یا یک فن آموزشی خاص نیست بلکه گستره وسیعی دارد شامل بحث گروهی، انجام آزمایش، تحقیق کتابخانه‌ای و را شامل می‌شود

هدف‌های یادگیری اکتشافی: (۱) واداشتن یادگیرندگان به اندیشیدن در پیش خود

(۲) کمک به یادگیرندگان در کشف این‌که چگونه دانش به دست می‌آید

(۳) بالا بردن مهارت‌های تفکر سطح بالا

(۴) افراد را ژرف‌اندیش، آفریننده، خلاق با عزت‌نفس و انگیزش سطح بالا بار می‌آورد که به حل مسائل واقعی می‌پردازند

نکته نقش معلم در یادگیری اکتشافی انتقال دانش نیست بلکه تجارب کلاسی به‌گونه‌ای چیده تا یادگیرندگان خود دانش را کشف کنند معلم یادگیرندگان را به اکتشاف اندیشیدن مستقل تشویق می‌کند

نکته یادگیرندگان در یادگیری اکتشافی در سطوح بالای شناختی: تحلیل، ارزشیابی و آفرینندگی به فعالیت می‌پردازند که روش‌های دیگر یادگیری به این مرحله نمی‌رسند

مراحل آموزش یادگیری اکتشافی:

(۱) اقدامات پیش از آموزش : شامل الف) بیان هدف یا قصد ب) انتخاب یک موقعیت معما برانگیز

موقعیت معما برانگیز : موقعیتی است که در یادگیرندگان حالت عدم تعادل به وجود می آورد که منجر به برانگیختگی کنجکاوی آنان می شود همین کنجکاوی برای یادگیرندگان برای پژوهش و اکتشاف آنان عامل انگیزشی خواهد بود

(۲) آموزش دادن درس: الف) آمادگی ب) ارائه موقعیت معما برانگیز ج) جمع آوری اطلاعات

چ) فرضیه سازی و توضیح دادن د) تحلیل فرآیند اکتشاف است

(۳) اقدامات بعد از آموزش: در یادگیری اکتشافی معلم وقتی شاگردان سؤالی می پرسند با تئوری جواب نمی دهد برای پاسخ آزمایشی را طرح تا آنان خود در خلال آزمایش به جواب برسند قاعده کار در یادگیری اکتشافی همین است است در ارزشیابی آزمون های عینی و کتبی مفید نیست از آزمون های عملکردی استفاده میشود

معایب روش یادگیری اکتشافی: برای همه موضوعات همه دانش آموزان و همه معلمان قابل استفاده نیست برای

دوره پیش دبستانی مفید ،اما برای کلاس دبستان یا دبیرستان غیرقابل کنترل و غیره ثمربخش است

روش اکتشافی هدایت شده: روش حد وسط بین دو روش آموزش معلم -محور و یادگیری اکتشافی محض قرار دارد . یادگیرنده را تشویق می کنیم تا با کمک پرسش ها و راهنمایی های معلم به درک و فهم مطالب برسند یادگیرنده به اندازه کافی استقلال عمل دارد اما معلم هم بر کار او نظارت می کند و هر جا به کمک نیاز داشته باشد او را یاری می دهد مسئولیت لازم برای پیدا کردن روابط و سازمان دادن دانش داده می شود تا به راه حل می رسد.(برونر ، ویگوتسکی ، وولفک)

پژوهش ها نشان داده: یادگیری هدایت شده از یادگیری غیر ساختارمند (یادگیری هدایت نشده) اثربخش تر است

در یک فراتحلیل دیده شد دانش‌آموزانی که روش اکتشافی هدایت‌شده را داشتند ۳ برابر دانش‌آموزانی که روش اکتشافی هدایت‌نشده آموزش دیدند و ۴ برابر دانش‌آموزانی که به روش‌های مرسوم همچون روش سخنرانی آموزش دیده بود آموخته بودند

در اکتشافی هدایت‌شده بیشتر دانش‌آموزان درگیر فعالیت‌های یادگیری می‌شوند و به تفکر سطح بالا می‌پردازند

آموزش به کمک یادگیری مشارکتی: یادگیری مشارکتی از دسته روش‌های یادگیرنده محور است یادگیری مشارکتی را یادگیری باهم نیز گویند

توجه توجه یادگیری مشارکتی را با مطالعه مشارکتی اشتباه نگیرید مطالعه مشارکتی نوعی مطالعه که دو نفر با هم یک متنی را مطالعه و به خواندن و فهمیدن متن می‌پردازند اما یادگیری ای مشارکتی به انجام فعالیت‌ها و تکالیف یادگیری و انجام پروژه‌های تحقیقی می‌پردازد

یادگیری مشارکتی: یادگیرندگان در گروه‌های کوچک با هم کار می‌کنند تا به هدف مشترکی برسند که هم کل گروه و هم فرد فرد اعضا از آن سود می‌برند با هم کار می‌کنند به هم کمک می‌کنند تا سطح یادگیری خود و سایر اعضای گروه را افزایش دهند برای دستاوردهای جمعی شان مورد تقویت قرار می‌گیرند یادگیری مشارکتی را شبیه بازی فوتبال والیبال می‌دانند به این که سهم گذاری فرد فرد بازیکنان و کمکشان به یکدیگر خوب است یا کل گروه خوب بازی می‌کند یا بد

اقدامات موردنیاز یادگیری مشارکتی:

(۱) تشکیل گروه‌های کوچک نامتجانس

(۲) داشتن هدف‌های روشن و قابل دسترس

(۳) وابسته بودن اعضای گروه به یکدیگر

(۴) معلم به عنوان هدایت‌کننده و منبع اطلاعات (۵) مسئولیت فردی

(۶) پاداش دادن به توفیق گروهی (۷) ارزشیابی از خود (۸) تنوع مدت کار

نکته بیشتر روش‌های یادگیری مشارکتی برای آموزش راهبردهای یادگیری خواندن و فهمیدن و مطالعه استفاده می‌شود

انواع روش‌های یادگیری مشارکتی: (۱) مطالعه گروهی: یادگیرندگان عمدتاً با هم کار می‌کنند تا موضوعات نسبتاً مشخص علمی و مهارت‌های تحصیلی را بیاموزند موضوعات عموماً مسائل خوب سازمان‌یافته هستند

(۲) روش‌های مبتنی بر پژوهش: در این‌جا یادگیرندگان به‌طور گروهی کار می‌کنند تا یک گزارش تحقیقی آزمایش علمی روزنامه دیواری به وجود آورند موضوعات با مسائلی سروکار دارند که دارای ساختار ضعیف و لذا مسائل بد سازمان‌یافته هستند

یادگیری مشارکتی از دیدگاه رفتارگرایان: تقویت گروه برای کسب موفقیت از موارد عمده استفاده از تقویت در آموزش و یادگیری است

یادگیری مشارکتی از دیدگاه شناختی اجتماعی بندورا: وقتی شاگردان در گروه انجام کار درست توسط دوستانشان مشاهده می‌کنند خود نیز انجام آن کار را می‌آموزند و زمانی که موفقیت خودشان یا دوستانشان تا تقویت می‌شود اشتیاق بیشتری برای انجام کار پیدا می‌کنند

یادگیری مشارکتی از دید ویگوتسکی: شاگردانی که به‌تنهایی از انجام کاری برنمی‌آیند وقتی از دوست خود کمک یا معلم یا فرد دیگر بهره‌مند می‌شوند چگونگی آن را یاد می‌گیرند

مزایای یادگیری مشارکتی: صمیمیت، روابط دوستانه، تحمل اختلاف‌نظرها، احساس پذیرش، اندیشه‌های دیگران: اعتماد به نفس، حتی حضور در مدرسه افزایش می‌یابد

وقتی که شرایط پاداش گروهی مسئولیت‌پذیری فردی تأمین می‌شوند یادگیری مشارکتی در تمام پایه‌های تحصیلی و همه تکالیف از مهارت‌های اساسی تا حل مسئله پیشرفت تأمین می‌کند

ایرادات یادگیری مشارکتی: (۱) شاگرد ممکن است فرآیند یا شیوه کار به یادگیری ترجیح دهد

(۲) ممکن است دانش‌آموزان به‌جای اصلاح سوء تفاهم‌ها بر خود سوء تفاهم‌ها تأکید کنند

(۳) تفاوت بین موقعیت یادگیرندگان به‌جای کاهش یافتن ممکن است افزایش یابد برخی یاد می‌گیرند بازیگوشی کنند چون پیشرفت گروه بدون همکاری آنان نیز میسر می‌شود

(۴) در یادگیری مشارکتی ضعیف‌ها و تنبل‌ها تنبل‌تر، قوی‌ها قوی‌تر می‌شوند

سوال انتخاب موقعیت معما برانگیز متعلق به کدام شیوه یادگیری است ؟ یادگیری اکتشافی

